

SUOMEN TIEDEAKATEMIAT
FINLANDS VETENSKAPSAKADEMIER
THE COUNCIL OF FINNISH ACADEMIES

TOIMINTAKERTOMUS 2019

1. SUOMEN TIEDEAKATEMIAIN ASEMA JA TEHTÄVÄT

Suomen Tiedeakatemioiden yhteistyöelin, joka on aloittanut nykymuotoisen toimintansa tammikuussa 2018. Sen perustivat Suomen Tiedeseura, Suomalainen Tiedeakatemia, Teknillisten Tieteiden Akatemia ja Svenska Tekniska Vetenskapsakademien i Finland jatkamaan vuodesta 1976 lähtien keskeytyksettä tehtyä yhteistyötä.

Perustamissopimuksen mukaisesti yksi tiedeakatemioiden yhteistyöelin on vuorollaan Suomen Tiedeakatemian hallinnollisena isäntänä. Vuoden 2018 alusta lähtien hallinnollisena vastuutahona on toiminut Suomalainen Tiedeakatemia. Suomen Tiedeakatemian toimintaa rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Vuoden 2019 strategiatyön tuloksena uudistetun (ja 4.3.2020 vahvistetun) johtosäätönsä mukaisesti Suomen Tiedeakatemioiden tehtävät:

- edistää tiedeakatemioiden yhteyksiä kansainvälisiin tiedejärjestöihin ja suorittaa niihin liittyviä tehtäviä
- tukee tiedeakatemioiden kansainvälistä yhteistyötä ja vaikuttavuutta
- edistää tiedeakatemioiden kansainvälisen yhteistyön kansallista vaikuttavuutta ja näkyvyyttä
- tukee nuorten tutkijoiden kansainvälistymistä
- koordinoi ja kehittää eri tieteenalojen kansalliskomiteoiden toimintaa sekä
- tukee tiedeakatemioiden tiede- ja kulttuurin edistämistä ja tiedepolitiikkaan liittyvää toimintaa

Keskeisimpiin tehtäviin kuuluu kansainvälisistä tiedejärjestösuhteista huolehtiminen. Suomen Tiedeakatemioiden on kansallinen jäsen merkittävimmässä

maailmanlaajuisissa ja eurooppalaisissa tieteen keskusjärjestöissä, joiden luonnehdinnat ovat liitteessä 1. Järjestöjen luottamustehtävissä vuonna 2019 toimineet Suomen Tiedeakatemian edustajat esittävät liitteessä 2. Tiedeakatemian tehtäviin kuuluu myös tieteenala- tai ongelmakeskeisiin kansainvälisiin kattojärjestöihin liittyvän kansalliskomiteajärjestelmän koordinointi ja komiteoiden toiminnan rahallinen tukeminen. Luettelo kansalliskomiteoista on liitteessä 3.

Kansainvälisiä järjestöjä yhdistää tavoite saada tiede palvelemaan ihmiskuntaa. Ne mm. julkaisevat tieteellisiä ja tiedepoliittisia kannanottoja, raportteja ja suosituksia, tukevat tutkimusohjelmia ja -hankkeita ja kehittävät yhteisiä tieteellisiä käytäntöjä. Tiedepohjaisten suositusten välittäminen päätäjille ja yhteiskunnallisen keskustelun tueksi sekä keskinäisen vuorovaikutuksen edistäminen kuuluvat myös Suomen Tiedeakatemian painopistealueisiin.

2. TOIMIELIMET

Sihteeristö

Suomen Tiedeakatemian sihteeristöä johtaa akatemiasihteerit. Dos. Päivi Tikka hoiti tehtävää vuoden 2018 lokakuusta vuoden 2019 loppuun. Tikka siirtyi toisen organisaation palvelukseen 1.1.2020 alkaen. Dos. Arto Miettinen nimitettiin akatemiasihteerin tehtävään helmikuussa 2020, ja hän aloitti tehtävässä 3.2.2020.

Tiedesihteerin tehtävää hoiti VTM Kalle Videnoja 17.3.2019 saakka, minkä jälkeen hän siirtyi toisen organisaation palvelukseen. FM Veera Launis on hoitanut tehtävää 2.4. alkaen.

Osa-aikaisena matkasihteerinä palvelee Suomalaisen Tiedeakatemian toimistokoordinaattori. FM Marianne Parvinen palveli tehtävässä 18.10.2018-12.6.2019; BBA Suvi Salmi 2.9. alkaen.

Johtoryhmä

Suomen Tiedeakatemiain toimintaa johtaa johtoryhmä, joka koostuu tiedeakatemioiden esimiehistä. Johtoryhmä kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa.

Suomen Tiedeakatemiain johtoryhmä 2019:

Professori emeritus **Jukka Meurman**, Suomen Tiedeseura, puheenjohtaja
Akateemikko, professori emeritus **Risto Nieminen**, Suomalainen Tiedeakatemia, varapuheenjohtaja
Tekniikan tohtori **Leni von Bonsdorff**, Svenska Tekniska Vetenskapsakademierna i Finland
Professori emeritus **Markku Leskelä**, Teknillisten Tieteiden Akatemia

Toimikunnat

Johtoryhmä asettaa *kansainvälisten asioiden toimikunnan*, jolle on delegoitu vastuu kansainvälisten organisaatioiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Toimikuntaan kuuluivat professori emerita Anna Mauranen puheenjohtajana, professori emeritus Olavi Nevanlinna varapuheenjohtajana sekä jäseninä professori emeritus Jukka Meurman, professori Ari Sihvola ja kansleri emerita Krista Varantola. Kansalliskomiteoiden toimintaa seuraa ja kehittää toimikunnasta lohkaistu kansalliskomiteatyöryhmä. Kansainvälisten asioiden toimikunnalla oli vuoden aikana kuusi kokousta.

Suomen Tiedeakatemiain yhteydessä toimii vakituisesti *ihmisoikeuskomitea*, joka pitää yhteyttä kansainväliseen *International Human Rights Network of Academies and Scholarly Societies* -verkostoon. Sen tehtävänä on edistää tieteentekijöiden ihmisoikeuksia ja lisätä yleistä tietoisuutta ihmisoikeuksista. Komitean puheenjohtajana vuonna 2019 toimi professori Jukka Kekkonen. Jäseniä olivat professori emerita Leila Haaparanta, dosentti Tuula Juvonen, professori emeritus Markku Kivinen, professori Liisa Laakso, dosentti Emilia Palonen, arkkiaatri Risto Pelkonen, dosentti Virpi Salojärvi, kansleri emerita Krista Varantola ja professori Juha Vuori. Komitean vuosikertomus on liitteenä 4.

3. TOIMINTA JA TAPAHTUMAT VUONNA 2019

Suomen Tiedeakatemiain päätavoitteet vuodelle 2019 olivat seuraavat:

1. Suomalaisen tieteen kansainvälisen näkyvyyden ja vaikuttavuuden lisääminen
2. Nuorten tutkijoiden osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön
3. Tieteen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistaminen

Suomalaisen tieteen kansainvälisen näkyvyyden ja vaikuttavuuden lisääminen

Suurin osa Suomen Tiedeakatemiain työstä tähtää tiedeakatemioiden kansainvälisen yhteistyön ja sen kansallisen vaikuttavuuden ja näkyvyyden edistämiseen. Suomen Tiedeakatemioiden vahvistaa kotimaisen ja kansainvälisen tiedeyhteisön, päättäjien ja muun yleisön välisiä yhteyksiä asettamalla asiantuntijoita kansainvälisten tiedejärjestöjen luottamustehtäviin, levittämällä järjestöjen julkaisemia raportteja, järjestämällä tapahtumia ajankohtaisista aiheista ja pitämällä yhteyttä päättäjiin, viranomaisiin ja mediaan.

Suomen Tiedeakatemioiden edustaa suomalaista tiedeyhteisöä EASAC:ssa (*European Academies' Science Advisory Council*), joka kokoaa EU:n päättäjille suunnattuja, tutkimustietoon perustuvia kannanottoja ja raportteja sekä luo uusia keskusteluyhteyksiä. Suomen Tiedeakatemioiden laatii EASAC:n julkaisuista suomenkielisiä tiivistelmiä, lähettää julkaisuja suomalaisille kansanedustajille ja europarlamentaarikoille sekä tiedottaa raporteista verkkosivuillaan ja sosiaalisessa mediassa.

Suomen Tiedeakatemioiden isännöi kesäkuussa Helsingissä EASAC:n hallituksen (*Bureau*) ja neuvoston (*Council*) kokoukset sekä niiden ohien järjestetyn pohjoismais-balttilaisen keskustelutilaisuuden ja EASAC:n tuoreita raportteja esitelleen yleisötilaisuuden. EASAC:n sihteeristö ja luottamushenkilöt kiittelivät järjestelyjen sujuvuutta ja totesivat, että *Councilin* kokouksessa oli poikkeuksellisen runsas osanotto. EASAC:n edustajia ja vieraita oli kokouksissa yhteensä 50. Yleisötilaisuuden osallistujamäärä oli 60 henkilöä.

EASAC:n raportteja ja kommentaareja ilmestyi vuoden aikana neljä kappaletta. Helmikuussa julkaisiin kommentaari *Forest bioenergy, carbon capture and storage, and carbon dioxide removal: an update*. Huhtikuussa ilmestyi raportti *Decarbonisation of Transport: Options and Challenges*, joka tarkasteli

keinoja liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Raportin laatineessa työryhmässä oli mukana tutkija Juhani Laurikko Teknologian Tutkimuskeskus VTT:sta. Professori Markku Kulmala (Helsingin yliopisto) oli mukana laatimassa kesäkuussa julkaistua raporttia *The imperative of climate action to protect human health in Europe*, joka käsitteli ilmastomuutoksen vaikutuksia ihmisten terveydelle ja tähän liittyviä toimenpidesuosituksia. Marraskuussa EASAC julkaisi yhdessä FEAM:n (*Federation of European Academies of Medicine*) kanssa lausunnon *Traditional Chinese Medicine: A Statement by EASAC and FEAM*.

EASAC:n puheenjohtaja Thierry Courvoisier (oik.) päätti Eurooppa-salissa 13.6. pidetyn yleisötilaisuuden. Paneelikeskusteluun osallistuivat (vas.) Robin Fears ja Michael Norton EASAC:sta, Tanja Suni Ympäristöministeriöstä, Elias Hurmekoski Maa- ja metsätalousministeriöstä ja Eva-Mari Aro EASAC:sta. (Kuva: Sebastian Trzaska)

Koko Euroopan neuvoston alueella toimiva ALLEA (*All European Academies*) juhli vuonna 2019 25-vuotista taivaltaan. ALLEA:n Madame de Staël -palkinto myönnettiin taloustieteen professori Mariana Mazzucatolle Bernissä 9.5. osana yleiskokouksen ohjelmaa. Heinäkuussa ALLEA julkisti uuden visuaalisen ilmeen lisäksi strategiset tavoitteensa viisivuotiskaudelle 2019-2024. Näihin kuuluu mm. jäsenakatemioiden palvelu, tieteen yhteiskunnallisen aseman vahvistaminen, luotettava tiedon tuottajana toimiminen, päättäjiin ja suureen yleisöön kohdistuva tiedoneuvonanto sekä tutkimuksen teon edellytysten parantaminen. Lokakuussa ALLEA julkaisi Euroopan Komissiolle osoitetun lausunnon *Delivering Horizon Europe*, jonka tavoitteena oli parantaa tutkimus- ja innovaatiotoiminnan edellytyksiä Euroopassa sekä ylläpitää eurooppalaisen tutkimuksen kilpailukykyä.

Lausunto sisälsi konkreettisia ehdotuksia siitä, kuinka *Horizon Europe* -ohjelmassa tulisi huomioida tieteen eksellenssin, reiluuden ja avoimuuden periaatteet.

InterAcademy Partnership (IAP) kuuluu Suomen Tiedeakatemian globaalisti toimiviin kumppaneihin. Lääke- ja terveystieteisiin keskittyvä *IAP for Health*:n *Executive Committee*en valittiin kaudelle 2019-2022 Suomen Tiedeakatemian johtoryhmän puheenjohtaja, professori Jukka Meurman.

Suomalaiset olivat aktiivisesti mukana eurooppalaisten tiedeakatemioiden yhteisen tiedoneuvonahankkeen SAPEA:n (*Science Advice for Policy by European Academies*) toiminnassa. Professori Marja Makaroff oli mukana laatimassa Euroopan komissiolle suunnattua raporttia *Making sense of science: how to provide good science advice to EC policymakers, based on available evidence, under conditions of scientific complexity, uncertainty and ambiguity*, joka julkaistiin keväällä 2019.

Niin ikään alkuvuodesta julkistetun SAPEA:n raportin *A scientific perspective on microplastics in nature and society* laatineessa työryhmässä oli mukana professori Jukka Seppälä. Raportti sai varsin paljon huomiota kansainvälisessä mediassa, ja sen tiimoilta Suomen Tiedeakatemioiden järjesti yhteistyössä SAPEA:n kanssa yleisötilaisuuden *Muovi meissä, ympäristössä ja säädöksissä* Helsingissä 14.11. Paikan päällä Tieteiden talolla oli useita kymmeniä osanottajia. Keskustelua alustivat akatemiasihteerit Päivi Tikan ja professori Jukka Seppälän lisäksi vanhempi tutkija Outi Setälä Suomen ympäristökeskuksesta ja asiantuntija Pertti Elo Euroopan kemikaalivirastosta.

Nuorten tutkijoiden osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön

Saksassa vuosittain järjestettävä Lindau Nobel Laureate -tapaaminen kokoaa vuorovuosina yhteen kunkin tieteenalan nobelisteja ja saman alan nuoria tutkijoita. Suomalaisten kokouskandidaattien valinta siirtyi vuoden 2018 kokouksesta lähtien Suomen Akatemialta Suomen Tiedeakatemian vastuulle. Kesän 2019 Nobel-tapaamiseen osallistui Suomesta neljä nuorta tutkijaa. Tapahtuma keskittyi fysiikan alan tutkimukseen.

Osa kansalliskomiteoiden kansainvälisistä kattojärjestöistä tarjoaa oman alansa nuorille tutkijoille koulutusta, tapahtumia, apurahoja, verkostoja tai muuta yhteistoimintaa. Suomen Tiedeakatemioiden piiriä näistä mahdollisuuksista yllä esimerkinomaista listaa verkkosivuillaan.

Vuodesta 2018 alkaen Suomen Tiedeakatemioiden on tukenut taloudellisesti Suomalaisen Tiedeakatemioiden yhteydessä toimivan Nuorten Tiedeakatemioiden (YAF) kansainvälistä toimintaa. Nuorten Tiedeakatemioiden kaltaisen organisaation vaikuttavuus perustuu sen yhteistyöverkostojen kattavuuteen ja yhteistyösuhteiden tiiviyyteen. Kansainväliseen toimintaan osoitettu tuki on vuonna 2017 perustetulle nuorten tutkijoiden yhteisölle ja sen kehittämiseksi erittäin tärkeää: se mahdollistaa osallistumisen kansainvälisten sisar- ja kattojärjestöjen toimintaan niin pohjoismaisella, eurooppalaisella kuin globaalilla tasolla. Lisäksi se antaa edellytykset uusien kansainvälisten kontaktien luomiseen. Vuodelle 2019 myönnettyä tuella (15 000 euroa) järjestettiin nuorten tiedeakatemioiden eurooppalaisen verkoston kokoontuminen Helsingissä ja esiteltiin Nuorten Tiedeakatemioiden toimintaa kansainvälisesti. Samalla Nuorten Tiedeakatemioiden sai arvokasta tietoa hyvistä kansainvälisistä käytännöistä liittyen erityisesti nuorten tutkijoiden ja päätöksentekijöiden väliseen yhteistyöhön.

Nuorten tutkijoiden asemaan on haluttu kiinnittää huomiota myös kotimaassa. Syksyllä 2017 käynnistettiin yhteistyössä Suomen Akatemian kanssa mentorointihanke, jonka tarkoituksena on tarjota ammatillisen kehittymisen tukea ensimmäistä omaa akatemiahankettaan vetäville hankejohtajille. Vuoden 2018 aikana saatettiin yhteen noin 20 mentori-aktori-paria, jotka tapasivat toisiaan kahdenkeskisissä tapaamisissa vuoden 2019 aikana. Ohjelma päättyi vuoden lopussa, minkä jälkeen sitä arvioitiin palautekyselyn avulla vuoden 2020 alussa. Ohjelmaan oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä, ja sitä pidettiin hyödyllisenä, ja uuden ohjelmakauden käynnistämistä harkitaan.

Tieteen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistaminen

Suomen Tiedeakatemioiden tekee yhteistyötä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman Science Advisory Mechanism of Finland (SoFI) -tiedonantohankkeen

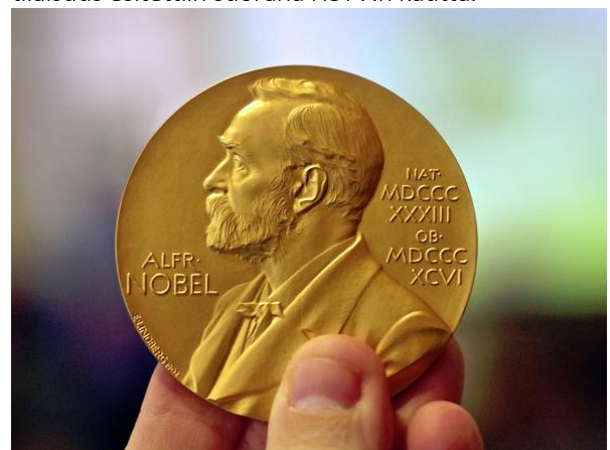
kanssa. Hanke vahvistaa tiedeyhteisön ja yhteiskunnan päätöksentekijöiden välistä dialogia ja rakentaa tiede- ja tutkimuksen järjestelmää korkeatasoisen tieteellisen tiedon jalostamiseksi ja välittämiseksi päätöksentekijöille.

Kotimaisista tapahtumista Tiedeakatemiain osallistuminen Etiikan päivään osallistuminen on muodostunut vuosittaiseksi perinteeksi. Vuonna 2019 tapahtuma pidettiin 13.3., ja sen teemana oli *Eettinen ennakoarviointi muutoksessa*. Etiikan päivä on suunnattu tiedeyhteisölle laajasti ymmärrettynä ja sen pääjärjestäjä on Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Kansainvälisenä lehdistönvapauden päivänä 3.5. Suomen Tiedeakatemiain Ihmisoikeuskomitea järjesti tilaisuuden *Sananvapaus ja tiede – uhkakuvia Euroopassa* yhteistyössä Tieteellisten seurain valtuuskunnan, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan ja Suomen Unesco-toimikunnan kanssa. Helsingin kaupunginmuseon tiloissa järjestetyssä tilaisuudessa oli yli 60 osallistujaa.

Suomen Tiedeakatemioiden järjesti 19.7. paneelikeskustelun *Yliopisto osaamisen ja innovaatioiden hautomona* osana SuomiAreenan ohjelmaa. Keskustelijat toivat esiin tieteen ja tutkimuksen saavutuksia ja yhteiskunnallista merkitystä sekä pohdivat, millaista osaamista Suomi jatkossa tarvitsee.

Viidennettä kertaa yhteistyössä Helsingin Sanomien ja Suomen tiedetoimittajien liiton kanssa järjestetty Suuri Nobel-keskustelu oli jälleen yleisömenestys; paikalla oli yli 120 kuulijaa. 22.10. pidetyssä keskustelutilaisuudessa suomalaiset asiantuntijat avasivat vuoden Nobel-palkintojen taustoja ja merkitystä, ja tilaisuus esitettiin suorana HSTV:n kautta.

4. SUOMEN TIEDEAKATEMIAIN TALOUS

Suomen Tiedeakatemioiden saama opetus- ja kulttuuriministeriöstä 557 000 euroa yleisavustusta vuodelle 2019. Muut sijoitustuotot olivat 262 euroa. Muita tuloja ei ollut, mutta tiedeakatemioiden palkattu henkilöstö teki huomattavan määrän työtunteja yhteisen toiminnan hyväksi.

Suurimmat kuluerät olivat henkilöstön palkat, kansainvälisten yhteistyöorganisaatioiden jäsenmaksut sekä kansalliskomiteoille maksetut toimintatuet. Jäsenmaksuihin kului vuonna 2019 yhteensä 162 733 euroa. Suomen Tiedeakatemioiden myösi kansalliskomiteoille toimintatukia kaikkiaan 124 784 euroa. Tuet kohdistuivat ensisijaisesti komiteoiden kansainvälisten kattojärjestöjen yleis- ja vuosikokouksiin tai toimielimien kokouksiin osallistumiseen. Osa kokouksista oli kokonaan muutettu videoneuvotteluiksi tai niihin oli tarjottu osallistumismahdollisuutta etäyhteydellä, jolloin osa matkoihin tarkoitetuista toimintatuista jäi käyttämättä. Ylimääräiset toimintatuet palautettiin Suomen Tiedeakatemioiden vuoden lopussa, minkä jälkeen voitiin todeta kansalliskomiteoiden nettotueksi muodostuneen 107 512 euroa.

Nuorten Tiedeakatemioiden kansainvälistä toimintaa tuettiin 15 000 eurolla. Lisäksi vuoden 2018 toiminnan ylijäämästä opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä siirrettyä 25 000 euron siirto-summaa käytettiin EASAC:n kokousten järjestämiseen Helsingissä kesäkuussa 2019, Porin Suomi-Areenan ohjelmaan, sekä tiedeakatemiain kansainvälisen toiminnan kotimaisen näkyvyyden parantamiseen.

Suomen Tiedeakatemiain nettokulut vuonna 2019 olivat 536 141 euroa, joten tulos oli 21 200 euroa ylijäämäinen. Joulukuun 2. päivänä kirjaamallaan päätöksellä opetus- ja kulttuuriministeriö antoi luvan siirtää ylijäämästä 20 000 euroa vuosille 2020-2021 käytettäväksi ALLEA:n vuonna 2021 Helsingissä pidettävän yleiskokouksen valmistelu- ja järjestelykuluihin. Näin ollen Suomen Tiedeakatemiain varsinaisen toiminnan kirjanpidollinen tulos vuodelta 2019 oli 1 120 euroa ylijäämäinen.

Liitteet:

Liite 1. Kansainväliset yhteistyöorganisaatiot vuonna 2019

Liite 2. Edustukset kansainvälisten yhteistyöjärjestöjen toimielimissä vuonna 2019

Liite 3. Kansalliskomiteat vuonna 2019

Liite 4. Ihmisoikeuskomitean vuosikertomus 2019

*Liite 1. Kansainväliset yhteistyöorganisaatiot
vuonna 2019*

ALLEA (ALL European Academies) on eurooppalaisten tiedeakatemioiden yhteistyöelin. ALLEA edistää tiedonvaihtoa akatemioiden välillä ja osallistuu aktiivisesti eurooppalaiseen tiedepoliittiseen keskusteluun ja tiedepoliittikan kehittämiseen. Euroopan unionin tutkimuspoliittisen päätöksenteon seuraaminen ja siihen vaikuttaminen on yksi ALLEA:n painopistealueista, mutta organisaatio tarjoaa EU-maita laajemman keskustelufoorumin kaikille Euroopan neuvoston tiedeakatemioidelle.

CAETS (The International Council of Academies of Engineering and Technical Sciences) on insinööri- ja teknillistieteellisten akatemioiden maailmanlaajuinen yhteistyöfoorumi. CAETS tarjoaa puolueettonta teknillisten kysymysten asiantuntemusta yhteiskunnallisille tahoille ja tukee toimialansa yleistä kehitystä kestäväen talouskasvun ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

EASAC (European Academies' Science Advisory Council) toimii Euroopan unionin jäsenmaiden kansallisten tiedeakatemioiden yhteistyöjärjestönä, joka välittää tuoretta tutkimukseen perustuvaa tietoa EU:n päätöksentekoeleimiin. EASAC pyrkii myös edistämään tutkijoiden ja päättäjien välistä vuorovaikutusta. EASAC:n keskeisiin toimintamuotoihin kuuluu tutkimukseen perustuvien raporttien ja suositusten julkaiseminen erityisesti energiakysymysten, biotieteiden ja ympäristötieteiden aloilta.

Euro-CASE (The European Council of Academies of Applied Sciences, Technologies and Engineering) toimii eurooppalaisten insinöritieteiden akatemioiden pysyvänä yhteistyöfoorumina. Euro-CASE tukee eurooppalaisten instituutioiden, teollisuuden ja tutkijoiden välistä vuoropuhelua.

ISC (International Science Council) on hallituksista riippumaton maailmanlaajuinen järjestö, jonka jäsenistöön kuuluu sekä kansallisia tiedeorganisaatioita että kansainvälisiä tieteellisiä unioneja. Suomen Tiedeakatemiain koordinoimaan verkostoon lukeutuvista kansalliskomiteoista suuri osa kuuluu ISC:n tiedeunioneihin. ISC syntyi vuonna 2018 luonnontiedepainotteisen ICSU:n (International Council for Science) yhdistyessä yhteiskuntatieteiden kes-

kusjärjestön ISSC:n (International Social Science Council, perustettu 1952) kanssa. Suomen Tiedeakatemioiden oli aiemmin ICSU:n jäsen. ISC tarjoaa jäsenilleen tiedepoliittisen keskustelufoorumin sekä suunnittelee ja koordinoi laajoja poikkitieteellisiä tutkimusohjelmia. ISC:stä on muotoutunut tärkeä kumppani myös avointa tiedettä ja tutkimusdataa koskeissa kysymyksissä. Suomen Tiedeakatemioiden kuuluu ISC:n alla toimivaan CODATA:an (Committee on Data for Science and Technology) ja sen kautta liitännäisjäsenenä World Data Systemiin.

IAP (The InterAcademy Partnership) on kolmesta maailmanlaajuisesta verkostosta muodostuva saateenvarjo-organisaatio. Suomen Tiedeakatemioiden tekee yhteistyötä niin kattojärjestön kuin alaorganisaatioidenkin kanssa.

IAP for Research toimii neuvoo-antavana elimenä kansallisille hallituksille ja kansainvälisille poliittis-taloudellisille organisaatioille. IAP for Research:in raportit ja suositukset käsittelevät aikamme keskeisiä tieteellisiä, teknologisia ja terveyteen liittyviä haasteita. Verkoston jäsenistö muodostuu toisaalta kansallisista tiedeakatemioiden ja toisaalta muista yhteistyöjärjestöistä.

IAP for Science on maailmanlaajuinen tiedeakatemioiden yhteistyöorganisaatio. IAP for Science:n toimintamuotoja ovat mm. tieteelliset ohjelmat sekä tutkimustietoon perustuvat lausunnot yhteiskunnallisista kysymyksistä. Lisäksi järjestö tukee nuorille tutkijoille suunnattua toimintaa sekä tiedeakatemioiden perustamista maihin, joista akatemijärjestelmä vielä puuttuu.

IAP for Health toimii tiedeakatemioiden kansainvälisenä yhteistyöjärjestönä lääketieteen alalla. Järjestön tavoitteena on mm. edistää näyttöön perustuvien suositusten laatimista terveys- ja tiedepoliittikan tueksi. IAP for Health myös koordinoi tieteellisiä ohjelmia ja antaa tutkimustietoon pohjautuvia lausuntoja.

IHRNASS (The International Human Rights Network of Academies and Scholarly Societies) on tiedeakatemioiden ja tieteellisten seurojen kansain-

välinen yhteistyöverkosto, joka lisää tietoisuutta ihmisoikeusasioista tiedeyhteisön piirissä ja puolustaa tieteentekijöiden ihmisoikeuksia. Suomen Tiedeakatemiain ihmisoikeuskomitea hoitaa yhteyksiä verkostoon.

UAI (Union Académique Internationale) on koko maailman kattava tiedeakatemioiden yhteistyöorganisaatio, joka tukee jäsentensä välistä tutkimus- ja julkaisuyhteistyötä humanistisilla ja yhteiskuntatieteellisillä aloilla. UAI koordinoi ja rahoittaa pitkäkestoisia kansainvälisiä projekteja, kuten korpus-, sanakirja- ja tietosanakirjahankkeita.

UNESCO:n eli Yhdistyneiden kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön kanssa Suomen Tiedeakatemioiden tekee monipuolista yhteistyötä. Suomen Tiedeakatemioiden toimii Unescon perustiedeohjelma IBSP:n sekä yhteiskuntatieteiden ohjelma MOST:n kansallisena vastuutahona ja Unescon tiedeohjelmien kansallisena koordinoijana.

Liite 2. Edustukset kansainvälisten yhteistyöjärjestöjen toimielimissä vuonna 2019

Organisaatio	Edustaja	Kesto
ALLEA, hallitus, varapresidentti	Kansleri emerita Krista Varantola	2018-2020
ALLEA, Horizon Europe Working Group	Kansleri emerita Krista Varantola	2017-
ALLEA, tutkimusetiikan pysyväiskomitea	Kansleri emerita Krista Varantola	2016-
ALLEA, tiedekasvatustyöryhmä	Prof. Maija Aksela	2010-2019
CAETS, hallitus	Dos. Panu Nykänen	2019-2020
EASAC, Council ja Bureau, varapresidentti	Prof. Eva-Mari Aro	2017-2019
EASAC, ympäristöasioiden ohjausryhmä	Prof. Atte Korhola Dos. Maija Heikkilä	2008-2019 2019-
EASAC, energiaohjausryhmä	Prof. Hanna-Leena Pesonen	2018-2021
EASAC, biotieteiden ohjausryhmä	Prof. Jari Valkonen	2014-2019
EASAC, Plastics and the Circular Economy -työryhmä	Prof. Jukka Seppälä	2019-2020
EASAC, Regenerative Medicine -työryhmä	Prof. Riitta Seppänen-Kaijansinkko	2019-
EASAC, Ocean Circulation-työryhmä	Prof. Petteri Uotila	2019-
EASAC, Decarbonisation of transport -työryhmä	Johtava tutkija Juhani Laurikko	2017-2019
EASAC, Climate change and health -työryhmä	Prof. Markku Kulmala	2018-2019
Euro-CASE, Board	Prof. Jari Hämäläinen Prof. Olavi Nevanlinna	2018- 2017-2019
Euro-CASE, Executive Committee	Prof. Olavi Nevanlinna	2017-2019
ISC, eurooppalaisen ryhmän ohjausryhmä	Prof. Anna Mauranen	2018-2020
ISC, Disaster Risk Reduction -työn seuranta	Prof. Ahti Salo	2019-
ISC, Committee for Outreach and Engagement	Prof. Pekka Aula	2019-2022
ISC, Committee for Finance and Fundraising	DI Heikki Lehtonen	2019-2022
IAP for Health, Executive Committee	Prof. Jukka Meurman	2019-2022
IHRNASS, nimetty delegaatti	Prof. Jukka Kekkonen	2018-2020
UAI Union Académique Internationale, nimetty delegaatti	Prof. Mika Kajava	2017-
SAPEA-tiedeneuvontahanke, Making Sense of Science -työryhmä	Prof. Marja Makarow	2018-2019

Liite 3. Suomen Tiedeakatemiain koordinoimat kansalliskomiteat vuonna 2019

Sulkuihin on merkitty kansalliskomiteoiden kansainvälisten kattojärjestöjen nimilyhenteet.

Aivotutkimus (FENS, IBRO)
Avaruustutkimus (COSPAR)
Biologia (IUBS)
Biotieteet (IUMS, IUBMB, FEBS, FEMS, IUPAB)
Data-asiat (CODATA)
Farmakologia (IUPHAR, EPHAR)
Fotogrammetria ja kaukokartoitus (ISPRS)
Future Earth Suomi (Future Earth)
Fysiikka (IUPAP)
Fysiologia (FEPS, IUPS)
Geodesia-geofysiikka (IUGG, SCOSTEP)
Geologia (IUGS)
Historiatieteet (CISH)
Ilmastontutkimus (WCRP)
Immunologia (SSI)
Kemia (IUPAC, EFCE, EuCheMS)
Kristallografia (IUCr)
Kvartääritutkimus (INQUA)
Lääketieteellinen fysiikka ja tekniikka (IFMBE, EAMBES, IOMP, EFOMP)
Litosfääritutkimus (ILP)
Maantiede (IGU)
Maaperätieteet (IUSS)
Matematiikka (IMU)
Matematiikan opetus (ICMI)
Mekaniikka (IUTAM)
Merentutkimus (SCOR)
Optiikka (ICO)
Polaarialueiden tutkimus (SCAR, IASC)
Psykologia (IUPsys)
Radiotiede (URSI)
Ravitsemustiede (IUNS, FENS)
Sosiologia (ISA)
Taloustiede (IEA)
Tieteenfilosofia (IUHPS/DLMPS)
Tieteen ja teknologian historia (IUHPS/DHST)
Toksikologia (IUTOX, EUROTOX)
Tähtitiede (IAU)

*Liite 4. Suomen Tiedeakatemiain
ihmisoikeuskomitean vuosikertomus 2019*

Suomen Tiedeakatemiain Ihmisoikeuskomitea toimii kotimaassa ja kansainvälisesti tieteen- ja tieteentekijöiden ihmisoikeuksien ja tieteen vapauden puolesta. Vuonna 2019 komitean puheenjohtajana toimi professori Jukka Kekkonen ja varapuheenjohtajana professori emerita Leila Haaparanta. Muita jäseniä olivat professori emeritus Markku Kivinen (1.9. alkaen), dosentti Emilia Palonen (1.9. alkaen), arkkiaatri Risto Pelkonen, kansleri emerita Krista Varantola ja professori Juha Vuori (31.12. saakka). Lisäksi komiteaan nimitettiin 1.1.2020 alkaen dosentti Tuula Juvonen, professori Liisa Laakso ja tohtori Virpi Salojärvi.

Komitean sihteerinä toimi Suomen Tiedeakatemiain -yhteistyöneuvoston tiedesihteerinä Kalle Videnoja 17.3. saakka. Tehtävään nimitetty Veera Launis toimi tehtävässä 2.4. alkaen.

Ihmisoikeuskomitea kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Kokouksissa suunniteltiin tulevia tapahtumia, keskusteltiin ihmisoikeuskomitean tavoitteista, toiminnan merkityksestä ja kokoonpanosta, nimitettiin uusia jäseniä ja välitettiin kattojärjestö IHRNASS:n (*The International Human Rights Network for Academies and Scholarly Societies*) kuulumisia. Viimeksi mainitun toimenpitepyyntöihin, joissa pyydettiin vetoamaan kirjeitse tieteen- ja tieteentekijöiden ihmisoikeuksien loukkauksiin, reagoitiin lähettämällä vetoamuskirje Ihmisoikeuskomitean nimissä. Komitean tai osan komiteasta allekirjoittamia vetoamuskirjeitä lähetettiin vuoden aikana 10 kappaletta.

Ihmisoikeuskomitea järjesti vuoden aikana kolme suurelle yleisölle suunnattua tapahtumaa: Tammikuussa komitea osallistui Tieteen Päivien ohjelmaan paneelikeskustelullaan *Rohkeus toimia*. 11.1. Helsingin yliopiston päärakennuksessa pidetyssä keskustelussa käsiteltiin mm. sitä, mikä motivoi ihmisiä vaarantamaan oman välittömän etunsa toisten ihmisten hyvinvoinnin tai yhteiskunnallisten arvojen puolesta ja miksi vapaus toimia ja puhua edellyttävät demokratiaa. Keskustelijoina ovat kirjailija Sirpa Kähkönen, lääkärit ilman rajoja -järjestön avustustyöntekijä

Hanna Kaskinen, professori Hannu Juusola sekä professori Jukka Kekkonen.

Kansainvälisenä lehdistönvapauden päivänä 3.5. järjestetty keskustelutilaisuus *Sananvapaus ja tiede – uhkakuvia Euroopassa* käsittelee sananvapauden nykytilaa ja tulevaisuudennäkymiä Euroopassa. Esimerkkitapauksena tarkasteltiin Unkarin hallinnon viimeaikaisia toimia. Tilaisuuden alustajia olivat professori Jukka Kekkonen, dosentti Emilia Palonen, tohtorikoulutettava Annastiina Kallius sekä suurlähettiläs György Urkuti. Helsingin kaupunginmuseossa järjestetyssä tilaisuudessa oli noin 60 osallistujaa, ja se huomioitiin myös kansallisessa mediassa. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Tieteellisten seurain valtuuskunnan, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan ja Suomen Unesco-toimikunnan kanssa.

Lisäksi Ihmisoikeuskomitea järjesti yhdessä Tutkijoiden ja kansanedustajien seuran (TUTKAS) kanssa 26.11. seminaarin *Onko oikeusvaltio kriisissä?* Tilaisuudessa käsiteltiin oikeusvaltion historiaa, nykytilaa ja tulevaisuutta; keskustelijoina oli kansanedustajia, poliitikkoja, muita parlamentaarisia toimijoita ja tutkijoita. Ihmisoikeuskomitean puolesta mukana olivat Jukka Kekkonen ja Emilia Palonen.